

Erja Horttanainen

Sisäministeriö

Lausuntopyyntöne 17.6.2020, SMDno-2019-572

Kuntaliiton lausunto sisäasioiden rahastojen hallinnointia koske- vasta lakiluonnoksesta ja sen yksityiskohtaisista perusteluista

Laissa sisäasioiden rahastojen hallinnoinnista säädettäisiin Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen ohjelmien kansallisesta valmistelusta, yhteensovittamisesta, hallinnoinnista ja valvonnasta EU-ohjelmakaudella 2021-2027. Laissa säädettäisiin ohjelmatyön järjestämisestä, kansallisista toimivaltaisista viranomaisista ja muista ohjelman toimeenpanoon osallistuvista tahoista. Lisäksi lailla annettaisiin yleiset säännökset sisäasioiden rahastojen varoista myöntävän avustuksen edellytyksistä ja ehdoista, hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta.

EU:n ohjelmakaudelle 2021-2027 perustetaan kolme sisäasioiden rahastoa: turvapaikka- ja maahanmuuttorahasto, sisäisen turvallisuuden rahasto sekä rajaturvallisuuden ja viisumipoliitiikan rahoitustukiväline osana yhdennetyn rajaturvallisuuden rahastoa. Kuntaliitto toteaa, että erityisesti turvapaikka- ja maahanmuuttorahasto on kuntien kannalta tärkeä. Nykyisellä ohjelmakaudella kunnat ovat voineet merkittävästi hyödyntää vastaavaa rahastoa maahanmuuttajien kotoutumista edistäviin ja tukeviin hankkeisiin.

Lakiesityksen perustelujen mukaan lain soveltamisen tarkoituksena on mahdollistaa EU:n sisäasioiden politiikkojen tehokas toteuttaminen Suomessa. Tämä yleistavoite on kannatettava. Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa myöskään lakiesitykseen sisältyvän hallinto- ja valvontajärjestelmän perusteisiin.

Sisäasioiden rahastojen hallinnointia varten laaditaan ohjelma ja toimeenpanosuunnitelma. Ohjelmassa kuvataan, miten jäsenvaltio kansallisesti pyrkii saavuttamaan rahaston tavoitteet. Ohjelmaa ja toimenpidesuunnitelmaa laadittaessa noudatetaan lakiesityksen 3 §:n mukaista kumppanuusperiaatetta. Kuntaliitto korostaa, että käytännön toiminnan kannalta ohjelma ja sen toimeenpanosuunnitelma ovat keskeisessä asemassa. Lakiesityksen perustelujen mukaan turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston osalta kumppaneita olisivat eri ministeriöiden lisäksi alue- ja paikallishallinnon viranomaiset sekä muut relevantit viranomaiset, maahanmuuttajille palveluita ja tukea tarjoavat yhdistykset ja järjestöt sekä työmarkkinaosapuolet. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että on syytä varmistaa erilaisten kuntatyyppien tasapuolinen edustus ohjelmaa valmistelemissä työryhmissä. Tällä tavoin kuntien olosuhteista ja maahan-

muuttajien tarpeista saadaan kattava yleiskuva. Kuntien edustus on tarpeellinen myös myöhemmin asetettavassa ohjelman seurantakomiteassa. Onnistuneen kotouttamispolitiikan kannalta on tärkeää, että turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston rahoitusta suunnataan riittävästi paikallishallinnon toimenpiteisiin.

Lakiesityksen 9 §:n mukaan avustuksen saajalla on oltava edellytykset vastata hankkeella aikaan saadun tai avustetun toiminnan jatkuvuudesta avustuksen myöntämisen päätyttyä. Perustelujen mukaan tarkoituksena on vahvistaa hankkeilla aikaan saatujen toimintojen ja tulosten ja avustetun toiminnan pitempiaikaista vaikuttavuutta. Kuntaliitto toteaa, että tämä tavoite on sinänsä erittäin kannatettava. Ongelmana on kuitenkin se, että nykyäänkin joudutaan erilaisia luonteensa puolesta jatkuvia toimintoja hoitamaan hankerahoituksella, koska pysyvää rahoitusta ei ole saatavissa. Hankkeen päättymisen jälkeen moni hyväksi havaittu käytäntö joudutaan lopettamaan, jos sille ei saada uutta hankerahoitusta. Pysyvän rahoituksen saaminen uusille toiminnoille on vaikeaa sekä järjestöissä että kunnissa. Tämä on ongelmallista myös rahoitusperiaatteen näkökulmasta. Tämän vuoksi monen avustuksen hakijan voi olla vaikea jo hakuvaiheessa vahvistaa, että sillä on edellytykset vastata toiminnan jatkuvuudesta avustuksen päättymisen jälkeen.

SUOMEN KUNTALIITTO

Ida Sulin

johtaja, ruotsinkieliset ja kansainväliset asiat

Erja Horttanainen

EU-asiain päällikkö